

شورای عالی حوزه های علمیه

کلیات و برنامه درسی «سطح سه رشته امامت با گرایش مهدویت [1]»

شماره مصوبه: ۱۴۰۵

شماره جلسه: ۲۱۵

تاریخ تصویب: ۱۳۹۸/۰۸/۲۷

تاریخ ابلاغ: ۱۳۹۹/۰۵/۰۲

مرجع تصویب: شورای گسترش حوزه های علمیه

سطح سه امامت با گرایش **ماده ۲. تعریف** است. [2] عنوان رشته، سطح سه رشته امامت با گرایش مهدویت **ماده ۱. عنوان** مهدویت، سومین مقطع از تحصیلات حوزوی و یکی از رشته های درختواره حوزه دانشی کلام، ادیان، مذاهب و فرق است، که در آن طلاب، مبانی و مسائل امامت و مهدویت را به صورت استدلالی می آموزند و توانایی پاسخگویی به نیازهای مربوط و توان تحقیق در حد تحلیل و بررسی تطبیقی، تبلیغ و تدریس آن را پیدا می کنند و در پایان، موفق به دریافت دانشنامه سطح سه رشته امامت با گرایش **ماده ۳. اهداف** مهدویت می شوند.

- توسعه شناخت نسبت به مسائل و مبانی عقلی و نقلی امامت و مهدویت؛

ایجاد توان تحقیق در حد تحلیل و بررسی تطبیقی و زمینه سازی جهت تألیف در زمینه امامت و مهدویت؛ شناخت و نقد دیدگاه های انحرافی و تقویت توان پاسخگویی به پرسش ها و شبهات روز در حوزه امامت و مهدویت؛ ایجاد توان تدریس مباحث امامت و مهدویت در سطوح پایین تر؛ تربیت مبلغان مسلط به معارف و مسائل امامت و مهدویت؛ تربیت طلاب مستعد جهت ورود به سطوح بالاتر؛ شناخت **ماده ۴. سیاست ها** استدلالی و عمیق مسائل فقهی و اصولی؛ تقویت بنیه اجتهاد و استنباط در حوزه امامت و مهدویت.

- اهتمام به تعالی اخلاقی و معنوی طلاب و تقویت روحیه انتظار؛

- اهتمام به تقویت استقلال فکری و اعتماد به نفس در مسائل علمی؛
- اهتمام به تقویت تعبد و تعهد دینی و دفاع از عقائد شیعه امامیه به ویژه امامت و مهدویت؛
- تأکید بر آموزش پژوهش‌گرا؛
- تأکید بر بهره‌گیری از روشهای کارآمد آموزشی با اهتمام به سنت‌های حوزوی؛
- تأکید بر پویایی برنامه‌های آموزشی و پژوهشی و توجه به نیازهای روز؛
- تأکید بر شناسایی طلاب مستعد؛
- تأکید بر استفاده از متون آموزشی واجد استانداردهای لازم؛
- اهتمام به تقویت مبانی نظام مقدس اسلامی و ترویج ارزش‌های آن؛
- اهتمام به دروس فقه و اصول و نظارت بر اجرای آن.

مادّه 5. ضرورت

- اهمیت فوق‌العاده مباحث امامت و مهدویت به عنوان شاخصه اعتقادی شیعه امامیه؛
- رسالت حوزه علمیه در تربیت اندیشمندان توانمند جهت تبیین، ترویج و دفاع از آموزه امامت و مهدویت و جلوگیری از سوء برداشت‌ها و استفاده‌های انحرافی از آن؛
- نیاز اجتماع به تبیین و ترویج درست عقائد شیعه در زمینه امامت و مهدویت و دفاع از آن در مقابله با تهاجمات فکری، گروه‌ها و فرقه‌های انحرافی.

و حضوری است. طول دوره بدون احتساب^[31] نظام آموزشی این رشته و گرایش نیم‌سال، درسی **مادّه 6. نظام آموزشی** و **مادّه 7. شرایط پذیرش** پایان‌نامه حداقل شش و حداکثر هشت نیم‌سال است.

- احراز صلاحیت‌های عمومی و اخلاقی بر اساس آیین‌نامه‌های مصوب؛
- دارا بودن مدرک علمی سطح دو؛
- قبولی در سنجش علمی.

1	96 کلام اسلامی 1	شناخت استدلالی مباحث خداشناسی(ذات، صفات فعلیه و ذاتیه، مراتب فعل الهی)، نبوة(ضرورت، ویژگی‌ها، وظایف و اختیارات، نبوت و خاتمیت پیامبر اسلام)و معاد(حقیقت مرگ، عالم برزخ، قیامت و ویژگی‌های آن)
2	32 معرفت‌شناسی	شناخت استدلالی راه‌ها و ابزار شناخت و ارزیابی آنها
3	32 فرق و مذاهب کلامی	آشنایی با آموزه‌ها، روشها و کتب اصلی فرقه‌های مهم تشیع و تسنن
4	32 کلیات و تاریخ علم کلام	شناخت علم کلام(فرق آن با فلسفه و علوم دیگر)، موضوع، غایت و مبانی آن، تبیین حجیت روش‌های عقلی و نقلی و شرایط آنها و آشنایی با سیر تکوّن و تطوّر علم کلام، مشرب‌های کلامی، متکلمین بزرگ، منابع و مآخذ مهم کلامی
5	32 مسائل جدید کلامی	شناخت مهم‌ترین مسائل جدید کلامی، مانند: منشأ دین، تکثرگرایی، علم و دین و قلمرو دین
6	32 تاریخ معاصر	بررسی تحلیلی تاریخ فرهنگی، اجتماعی و سیاسی صد سال اخیر ایران
7	32+16 روش تحقیق	آشنایی با روش‌های عمومی پژوهش و کیفیت بهره‌برداری از منابع نظری عملی
8	32+16 زبان انگلیسی(عمومی)	ایجاد توان درک مطلب و ترجمه متون ساده انگلیسی نظری عملی
	جمع	352

ردیف	ماده 9. عناوین و مشخصات کلی دروس	هشتاد درصدی سرفصل‌ها از گذراندن این دروس معاف هستند.	عنوان
1			عمومی
2			امامت
3			مهدویت
	جمع کل		

عناوین و مشخصات تفصیلی دروس

دروس عمومی 1.

عنوان درس	ردیف	ساعت	اهداف
1	فقه	160	شناخت استدلالی مسائل مهم فقه طبق برنامه مرکز مدیریت در سطح سه (از القول فی ماهیة العیب تا آخر مکاسب)
2	اصول	320	شناخت استدلالی مباحث مهم اصولی طبق برنامه مرکز مدیریت در سطح سه (جلد اول کفایة الاصول از ابتدای المقصد الثانی فی التّواهی تا پایان جلد دوم)
3	عربی معاصر	نظری 32+16 عملی	ایجاد توان بهره‌گیری از متون عربی جدید در حوزه امامت و مهدویت
4	تحقیق پیشرفته	نظری 32+16 عملی	کسب مهارت‌های تحقیق و پژوهش در مسائل امامت و مهدویت با آموزش روش‌های 32+16 نظری و تحقیق و کیفیت بهره‌برداری از ابزار و منابع
5	روش تدریس	نظری 32+16 عملی	ایجاد توان مهارت تدریس با آموزش روش‌ها و فنون کلاس‌داری و ارزشیابی 32+16 نظری
جمع		624	

1. دروس مشترک رشته امامت

ردیف	عنوان درس	ساعت	هدف
1	کلام	32 مبانی و قواعد علم	شناخت و تبیین مبانی، روشها و قواعد علم کلام، مانند: حجّیت عقل و نقل، حُسن و قُبْح عقلی، قاعدة لطف، امتناع نقض غرض، وجوب شکر منعم، هدف‌داری خدا، حجّیت خبر واحد در مسائل اعتقادی
2	حدیث	32 منطق فهم قرآن و	شناخت اصول و روش فهم صحیح قرآن و حدیث
3	تاریخ حدیث	32	شناخت جایگاه، منشأ پیدایش و سیر تحوّل و تطوّر حدیث (مکاتب و مجامع)
4	تاریخ تشیّع	32	تحلیل و بررسی چگونگی پیدایش و سیر تحوّل تشیّع و تبیین تاریخ مرجعیّت شیعه در دوران غیبت صغری و کبری و دولت‌های مهمّ شیعی از آغاز تا کنون
5	امامت عامّه 1 و 2	64	شناخت دقیق دیدگاه قرآن و روایات در مورد حقیقت امامت و ولایت، نیاز به امام، ولایت تکوینی و تشریعی، مقامات، ویژگی‌ها، وظائف و اختیارات امام، مناصب امام (مانند: مرجعیّت علمی، هدایت و رهبری اجتماعی، حکومتی)، عدم تعارض امامت با خاتمیت و ... و پاسخ به شبهات مرتبط
6	امامت خاصّه 1 و 2	64	اثبات و تبیین عقلی و نقلی امامت امیرالمؤمنین علیهم‌السلام و سایر ائمه علیهم‌السلام و نقد ادله خلافت خلفا و پاسخ به شبهات مرتبط (با تأکید بر شبهات زیدیه، اسماعیلیّه و واقفیه)
7	معصومین (ع) 1 و 2	64 تحلیل سیره	تحلیل و بررسی سیره سیاسی و اجتماعی پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم‌السلام از دوره بعثت تا آغاز غیبت صغری
8	ولایت فقیه	32	تبیین استدلالی نظام ولایت فقیه در عصر غیبت و شناخت استدلالی شرائط، وظائف و اختیارات ولیّ فقیه با رویکرد پاسخ به شبهات
9	به امام	32 وظایف اُمّت نسبت	تبیین وظایفی مانند معرفت، بیعت، اطاعت، توکّل و تبریّ، محبّت، اخذ علوم، نصیحت و احیاء امر ائمّه علیهم‌السلام

معرفی توصیفی و تحلیلی منابع و کتب مهم امامت و مهدویت در فرق اسلامی، به ویژه 8+16	نظریه‌آخذ شناسی امامت	10
منابع امامیه مانند: الشافی، شرح التّجريد، الألفین، دلائل الصّدق، الغدير، عبقات الانوار، احقاق الحق، الغیبه نعمانی، الغیبه طوسی، کمال‌الدّین صدوق، فتن ابن حمّاد و عقد الدّرر شافعی	عملی	
پاسخ به شبهات جدید و مبتلابه در عرصه امامت، مانند مشروعیّت، مقبولیّت، رابطه امامت و خاتمیت	32 شبهه‌شناسی امامت	11
شناخت و بررسی جریان‌شناسی تاریخی، مبانی فکری، آراء و شخصیت‌های فرّق انحرافی مانند: بهائیت و وهابیت و نقد مهمترین آراء آنها در موضوع امامت و مهدویت	64 فرّق انحرافی 1 و 2	12
ایجاد توان مناظره و ارتباط مؤثر با شناخت روش‌های استدلال 8+16	نظری مهارت‌های مناظره و	13
شناخت و بررسی مهمترین اهداف، اصول، ارکان و روش‌های تبلیغ	عملی ارتباط	
ایجاد توان فهم متون انگلیسی یا عربی در حوزه امامت و مهدویت 32+64	روش تبلیغ	14
جمع ساعات	عملی	15
656		

دروس اختصاصی گرایش مهدویت 3.

هدف	ساعت	عنوان درس ردیف
شناخت و طبقه‌بندی مجموعه آیات مرتبط با مهدویت و تفسیر آیات مهم همراه با بررسی و پاسخ به شبهات پیرامونی	64	مهدویت در قرآن
شناخت و دسته‌بندی مجموعه احادیث مهدوی وارده از طُرُق عامّه و امامیه و بررسی سندی و دلالی آنها، همراه با مقایسه روایات خاصّه، عامّه و مشترک	48	مهدویت در احادیث
شناخت استدلالی مسائل مهم مهدویت، مانند: غیبت و علل آن، فواید امام غایب، انتظار، علائم و شرایط ظهور، نزول حضرت عیسی علیه‌السلام رجعت، ملاحم و فتن،	96 مسائل	اساسی
		مهدویت 1، 2 و 3
		3

هدف	ساعت	عنوان درس ردیف
از دیدگاه عجل الله تعالی فرجه رؤیت، ولادت، طول عمر و ویژگی‌های حکومت حضرت مهدی شیعه		
شناخت و بررسی آینده جهان و هدف تاریخ با توجه به آموزه مهدویت، بررسی ویژگی‌های جهانی‌شدن و جهانی‌سازی و ارتباط آن با حکومت جهانی امام عصر و تبیین نقاط افتراق جهانی‌سازی مهدوی با دیگر جهانی‌سازی‌ها و ارائه راهکارهای بهره‌وری از فرصت‌ها و ظرفیت‌های به وجود آمده، برای زمینه‌سازی ظهور و انقلاب جهانی مهدوی	32	32 مهدویت و آینده جهان
شناخت ماهیت استشراق و مکاتب آن و نقد و بررسی مهم‌ترین شبهات خاورشناسان		
پیرامون مهدویت	5	
بررسی اندیشه منجی‌گرایی در ادیان و مکاتب، مانند اسلام، مسیحیت، یهود، زرتشت، کنفوسیوس، اشعیا، بودا و تبیین اشتراکات و اختلافات آنها	32	مُنجی در ادیان
بررسی و تحلیل محتوایی معارف ادعیه و زیارات مأثوره در باب مهدویت، مانند دعای ندبه، عهد، افتتاح، زیارت آل یاسین، برخی ادعیه صحیفه سجّادیه و دعا‌های منسوب به حضرت	6	32 ادعیه و زیارت‌شناسی
تبیین کارکردهای فرهنگی و اجتماعی اعتقاد به مهدویت، مانند امیدواری به آینده، معنابخشی و نشاط زندگی، انسجام و انضباط اجتماعی، نقد و بررسی فرهنگ عامّه مردم در رابطه با مهدویت(آداب، رسوم، زیارت‌گاه‌ها، سرودها، افسانه‌ها، خرافات و جعلیات) و نیز ارائه راهکارهای بهینه‌سازی کارکردهای فرهنگی اجتماعی مهدویت	7	مهدویت
بررسی و تحلیل زمینه‌ها و عوامل پیدایش جریانهای مدّعی در مهدویت به همراه معرفی و نقد جریانهای انحرافی معاصر مانند: قادیانیّه، احمد اسماعیل و انجمن حجّتیّه	32	32 کارکردهای فرهنگی و اجتماعی مهدویت
معرفی توصیفی و تحلیلی منابع و کتب مهم و تخصّصی(قدیم و معاصر) در حوزه مهدویت	8	32 جریان‌های انحرافی
در فرق اسلامی، به ویژه منابع امامیه همراه با متن‌خوانی بخش‌هایی از آنها	9	مهدویت در دوره معاصر
ارائه یک پژوهش جامع، همراه با نقد و بررسی و تنبّع کافی در موضوع مهدویت 96+96 عملی	32	32 عملی‌آخذ شناسی مهدویت
	10	
		پایان‌نامه 11
جمع ساعات	624	

2- عنوان 1- این مصوبه جایگزین مصوبه 928 شورای عالی حوزه‌های علمیه می‌گردد؛ در موارد متعارض مصوبه 928 ملغی می‌باشد.

رشته موضوع مصوبه 928 شورای عالی حوزه‌های علمیه، طبق درختواره رشته‌ها و گرایش‌های تخصصی، به «امامت با گرایش

3- در این نظام، هر درس به صورت مستقل ارزیابی می‌شود و قبولی یا رد در یک درس، تأثیری در قبولی یا مهدویت» تغییر یافت.

رد دروس دیگر ندارد.